

AFSONA VA RIVOYATLAR ASOSIDA YARATILGAN STSENOGRAFIYA ASARLARIDA RASSOM MAHORATI

Muradqulova MahliyoXon G'ofurjon qizi

Kamoliddin Behzod nomidagi

Milliy rassomlik va dizayn instituti

"Teatr bezagi rangtasviri" yo'nalishi 1-bosqich magistranti.

mahliyomurodqulova4@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18785460>

Annotatsiya. Jahon san'ati taraqqiyotida afsona va rivoyatlarning sahnaviy talqinlarda tutgan o'rni, xususan stsenograf rassomning badiiy yechim yarati sh mahoratini keng qamrovda tahlil qiladi. Afsonalar insoniyat madaniyatining eng qadimgi qatlamiga mansub bo'lib, ularning sahnaviy aks eta boshlagani qadimiy urf odatlar va bayramlaridan tortib bugungi zamonaviy teatr texnologiyalarigacha uzluksiz rivojlanib kelgan. Ushbu maqolada afsona va rivoyatlar asosida yaratilgan sahna asarlarining stsenografik yechimlari keng yoritilgan. Rassomning milliy qadriyatlar, tarixiy malumotlar badiiy ifoda vositalari va zamonaviy texnologiyalarni uyg'unlashtirishdagi ijodiy mahorati tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Afsona, rivoyat, mifologiya, xalq og'zaki ijodi, stsenografiya, sahna san'ati, teatr dizayni, rassom mahorati, dekoratsiya, obraz va timsol, "Yusuf va Zulayho", zamonaviy teatr texnologiyalari, vizual dramaturgiya.

Аннотация. В данной статье проводится всесторонний анализ роли мифов и легенд в сценических интерпретациях мирового искусства, в частности, исследуется мастерство художника-сценографа в создании художественных решений. Мифы принадлежат к древнейшим пластам человеческой культуры, и их сценическое воплощение непрерывно развивалось — от древних обрядов и празднеств до современных театральных технологий. В статье подробно освещаются сценографические решения спектаклей, созданных на основе мифов и легенд. Анализируется творческое мастерство художника в гармоничном сочетании национальных ценностей, исторических сведений, средств художественной выразительности и современных технологий.

Ключевые Слова: Легенда, предание, мифология, фольклор, сценография, театральное искусство, мастерство художника, декорация, образ и символ, «Юсуф и Зулейха», современные театральные технологии, визуальная драматургия.

Abstract. The article comprehensively analyzes the role of myths and legends in stage interpretations of world art, focusing particularly on the scenographer's skill in creating artistic solutions. Myths belong to the most ancient layers of human culture, and their theatrical representation has evolved continuously—from ancient rituals and festivals to today's modern theater technologies. This paper extensively covers the scenographic solutions of stage works based on myths and legends. It further examines the artist's creative mastery in harmonizing national values and historical data with artistic means of expression and contemporary technologies.

Keywords: Legend, myth, mythology, folklore, scenography, performing arts, theatre design, artist's skill, decoration, image and symbol, "Yusuf and Zulayho", modern theater technologies, visual dramaturgy

Kirish. Stsenografiya san'ati nafaqat bezak yasash, balki tomoshabinda hissiy kechinma uyg'otuvchi, sahna muhitini ruhiy jihatdan to'ldiruvchi kuch sifatida o'rganiladi. Maqola davomida stsenografiyaning nazariy asoslari, rassomlik ifoda vositalari, ramziy tasvirlar, milliy obraz yaratish jarayonlari hamda sahna estetikasi haqida batafsil fikr yuritilgan. Afsona va rivoyatlar insoniyat tafakkurining qadimiy qatlamlarini aks ettiradi. Ular xalqning madaniy xotirasi, e'tiqodi, orzulari va hayotiy falsafasini mujassamlashtiradi. Stsenografiya san'ati esa shu qadimiy g'oyalarni zamonaviy sahnada qayta jonlantirish imkonini beradi. Bugungi kunda teatr va kino sohalarida afsonaviy syujetlar asosida ko'plab asarlar sahnalashtirilmoqda. Ularning har biri rassomning sahnaviy tafakkuri, badiiy didi va texnik salohiyatiga bog'liq. Rassom stsenograf – bu voqeani ko'z bilan “hikoya qiluvchi” ijodkor. U har bir detali, rang tanlovi va yorug'lik orqali tomoshabinga asarning ichki mohiyatini yetkazadi.¹

Afsonalar sahna san'ati uchun boy ijodiy manba hisoblanadi. Ularning timsollari, ramzlari, qahramonlari sahnada jonlantiriladi. Rassom ularni sahna makonida ramziy, vizual va badiiy ifoda orqali aks ettiradi. Masalan, “Alpomish”, “Yoriltosh” kabi asarlarda sahna bezaklari orqali qahramonlarning ruhiy holati va voqea rivoji ko'rsatiladi. Sahnada asarini vizual tarzda yaratish imkonini beradi va u dekoratsiya, rang va kompozitsion yechimlarni o'z ichiga oladi.

Rassomning vazifasi sahna muhitini tomoshabinga ta'sirchan tarzda yetkazishdir. Stsenografiya nafaqat estetik, balki dramatik effekt yaratadi.

Muammoning o'rganilishi: Dunyo miqyosida “Gilgamesh”, “Iliada”, “Ramayana”, “Shohnoma”, “Layli va Majnun”, “Romeo va Juliyetta” kabi afsonaviy syujetlardan yaratilgan spektakllarda rassomning asosiy vazifasi – matnning ruhiy tub mohiyatini tasviriy vositalar bilan jonlantirish bo'lgan va hozir ham shundayligicha qolmoqda².

Shu nuqtayi nazardan ushbu tadqiqotning markaziga Sharq mumtoz adabiyotining eng ko'p qayta talqin qilingan afsonasi — “Yusuf va Zulayxo” qo'yildi. Mazkur syujet Qur'oni karimning “Yusuf” surasidan, shuningdek Firdavsiy, Jomiy, Navoiy, Rabg'uziy va Ramz Bobojon singari adiblar asarlaridan ilhomlanib, o'nlab teatr sahnalarida qayta jonlantirilgan.³ Bu esa rassomlarga juda katta estetik va ma'naviy mas'uliyat yuklaydi.

Masalan Misr saroy me'moriy bezaklari, hierogliflar, ustun boshlaridagi papirus naqshlari, zindon arxitekturasi va qadimgi bozorlarning joylashuvi haqidagi ma'lumotlar bugungi sahna makonini aniq yaratish imkonini beradi. Navoiy dostonida esa Yusufning yuziga nurning tushishi, Zulayxoning iztiroblari tasviri, Misr podshosi saroyining zebu ziynati – bular barchasi rassom uchun kompozitsion markazni belgilab beradi.

Rassom mahoratini ochib beruvchi qiziqarli jihatlar: Yusuf obrazining “nur timsoli” sifatida talqin qilinishi sahna yoritishida yuqoridan tushirilgan yorqin oq konussimon nur orqali beriladi. Zulayxoning ichki kechinmalarini ko'rsatishda rassomlar odatda qorong'u binafsha va to'q ko'k ranglardan foydalangan. Psixologik ranglar nazariyasiga ko'ra, bu ranglar iztirob, ichki kurash va ehtirosning ramzi hisoblanadi. Misr saroyi uchun ishlatilgan sahna variantlarida zamonaviy teatrlar ko'pincha 3D video proyeksiya va interaktiv fonlarni qo'llamoqda. Bu qadimiy afsonani

¹ Fayziyev T. Sahnada bezagi san'ati. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2012.

² Qodirov M. O'zbek teatri an'analari. – Toshkent: Sano-standart, 2015

³ Alisher Navoiy. Mukammal asarlar to'plami. 20 jildlik. 10-jild. – Toshkent: Fan, 1992.

zamonaviy tomoshabin hissiyotiga yaqinlashtiradi. Zindon sahnalarida esa minimalist makon tanlanadi: tosh rangli devor proyeksiyasi, yengil tuman effekti va past yoritish orqali ifodalanadi. Afsona yoki rivoyatni sahnalashtirishda nafaqat tarixiy haqiqatni aks ettiradi, balki majoziy, tasavvufiy va ruhiy qatlamlarni tasviriy vositalar orqali ochib beriladi. Aynan “Yusuf va Zulayxo” misolida ranglar psixologiyasi, makon dinamikasi, tarixiy detallar va zamonaviy texnologiyalar uygʻunlashganda, afsona tomoshabin ongida yangicha mazmun kasb etadi.

Afsonalar asosidagi stsenografiya rivoji, rassom mahorati va zamonaviy teatr texnologiyalarining qoʻllanilishi boʻyicha amaliy va nazariy ahamiyatga ega boʻlib, sanʼatshunoslar, teatr rejissyorlari hamda stsenograflar uchun muhim manba vazifasini oʻtaydi.

Afsona — qadim zamonlarda paydo boʻlgan, xalq ongida dunyo yaralishi, tabiat hodisalari, qahramonlar, ilohlar, ruhlar, ajdodlar haqida shakllangan fantastik va ramziy hikoyalar majmuasidir. Afsona inqirozga uchragan haqiqiy tarixiy voqea emas, balki xalq tasavvurining badiiy va majoziy koʻrinishidir.

Afsonalarning asosiy xususiyatlari:

Tabiatni tushuntirishga urinadi (masalan, quyosh qayerdan chiqadi?). Unda ilohlar, devlar, pari, afsonaviy qahramonlar ishtirok etadi. Haqiqat va fantaziya aralash keladi. Qadim diniy qarashlar bilan bogʻlangan. Xalqning dunyoqarashi, madaniyati, urf-odatlarini aks ettiradi.

Afsonalarning turlari:

Kosmogonik afsonalar — dunyoning yaratilishi haqida.

Etiologik afsonalar — narsalarning kelib chiqishini tushuntiradi.

Qahramonlik afsonalari — Rustam, Gilgamesh kabi obrazlar.

Diniy afsonalar — ilohlar, farishtalar haqidagi tasavvurlar.

Rivoyat — xalq orasida avloddan avlodga ogʻzaki tarzda oʻtib kelgan, tarixiy voqeaqa yaqin, lekin badiiy boʻyoqlarga kuchli ega boʻlgan hikoya turi. Rivoyatda voqea koʻproq haqiqatga yaqin, afsonadan farqli oʻlaroq unda fantastika kamroq uchraydi.

Rivoyatning xususiyatlari:

Odatda real tarixiy shaxs yoki joy bilan bogʻlangan. Xalq xotirasidagi voqea badiylashtirilgan shaklda uchraydi. Unda saboq, hikmat, ibrat yetakchi oʻrinda boʻladi. Sodda, ravon tilda aytiladi.

Rivoyat turlari:

Diniy rivoyatlar — paygʻambarlar, avliyolar haqida. Tarixiy rivoyatlar — sarkarda, podshoh, qahramonlar haqida. Maishiy rivoyatlar — xalq urf-odatlari bilan bogʻliq.

Insoniyat taraqqiyoti davomida shakllangan afsona va rivoyatlar xalq ogʻzaki ijodining eng qadimiy qatlamini tashkil etadi. Bu janrlar nafaqat maʼnaviy-estetik tajribani, balki xalqning tarixiy xotirasi, diniy tasavvurlari va dunyoqarashini ifoda etadigan muhim madaniy merosdir. Zamonaviy sanʼatda, ayniqsa, teatr stsenografiyasi va tasviriy sanʼat yoʻnalishlarida afsonaviy obrazlar yangi talqinlarda qayta yaratilmoqda. Stsenograf rassomlar bu jarayonda nafaqat badiiy tafakkur, balki tarixshunoslik, mifologiya, psixologiya va diniy bilimlarga tayanadilar.

Stsenografiya sanʼatida afsonaviy syujetlar, ramziy obrazlar, diniy-tarixiy motivlar orqali sahna makonini yaratish rassomning professionalligi, kompozitsion fikrlashi, rang va yorugʻlikni sezish qobiliyatini namoyon etadi. Afsona va rivoyatlardan olingan syujetlar asosida sahna dizaynini yaratishda rassomning mahorati ochib beriladi. Afsona va rivoyatlarning sanʼatdagi oʻrni juda yuksadir. Afsona va rivoyatlar qadim jamiyatning borliqni anglashga boʻlgan dastlabki urinishlarini aks ettiradi. Ular ilohiy kuchlar, yaratilish jarayoni, ezgulik va yovuzlik, muhabbat va sadoqat kabi umuminsoniy gʻoyalarni oʻzida mujassam etadi. Shu boisdan teatr sanʼati, kino, tasviriy sanʼat rassomlari ushbu mavzularni oʻz ijodlarida qayta talqin etib keladi.

Ramziylik Afsonaviy asarlar stsenografiyasida rassomning eng katta mahorati — borliqni ramzlar tiliga ko'chira olishidadir. Tarixiy aniqlikdan ko'ra, afsonaning ruhini berish muhimroq hisoblanadi. Misol: Agar asar "Alpomish" yoki "Go'ro'g'li" kabi dostonlar asosida bo'lsa, rassom sahnada shunchaki o'tovni emas, balki xalqning mardlik va erkinlik timsolini yaratadi. Rassom oddiy buyumlarga (arqon, tosh, mato) g'oyaviy yuk yuklash orqali ularni tirik obrazga aylantiradi. Rassom mahorati o'tmish merosini zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirishda ko'rinadi. Rivoyatlardagi "sehrli olam"ni yaratishda ranglar hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Ranglar psixologiyasi: Ezgulik va yovuzlik kurashini yoritishda rassom yorug'lik va soya ustalik bilan foydalanadi.

O'zbekistonda stsenografiya rassomlaridan Shuhrat Abdumalikov spektakllarda afsonaviy ruh ko'pincha monumentallik va lirik nafosatning birlashuvida namoyon bo'ladi. Sahna Makonini Transformatsiya qilish afsonalarda voqealar bir lahzada tog'dan dengizga, yerdan osmonga ko'chishi mumkin. Rassom mahorati aynan shu dinamikani ta'minlashda bilinadi. Harakatlanuvchi konstruksiyalar va vertikal yechimlar orqali "uch o'lchamli" afsonaviy dunyo yaratiladi. Rassom nafaqat rasm chizadi, balki sahna maydonining muhandisi va faylasufi sifatida namoyon bo'ladi. Afsona va rivoyatlar asosida yaratilgan stsenografiya asarlarida rassom mahorati quyidagi uchta ustunda turadi:

1. Interpretatsiya erkinligi: Rassom matndagi so'zlarni ko'z bilan ko'rib bo'ladigan, his qilinadigan vizual she'riyatga aylantira olishi kerak.

2. Pisixologik: Tomoshabin sahna bezaklariga qarab, qahramonning ichki kechinmalarini va afsonaning mazmunini so'zsiz anglashi lozim.

3. Badiiy yaxlitlik: Liboslar, yoritish chiroqlari va dekoratsiyalar birgalikda yagona bir "afsonaviy atmosferani" hosil qilishi — rassomning professional cho'qqisidir.

Rassom Shuhrat Abdumalikov O'zbekiston, Angliya, Turkiya, Qozog'iston va Qirg'iziston teatrlarida 100 dan ortiq spektakllarga bezak bergan. Uning asarlarida afsonaviy ruh quyidagilarda namoyon bo'ladi:

"Sohil bo'ylab chopayotgan olapar": Chingiz Aytmatov asari asosida yaratilgan ushbu spektaklda (1993) rassom inson va tabiat o'rtasidagi mifologik bog'liqlikni yuksak mahorat bilan ko'rsatib bergan. "Alvongul" va "Navro'za": Ertak-spektakl va xalq rivoyatlari asosidagi ushbu asarlarda yorqin ranglar va milliy ramzlardan foydalangan. "Sharq taronalari" festivallari (1997, 1999): Samarqanddagi Registon maydonida o'tkazilgan ushbu xalqaro tadbirning stsenografiyasi rassomning afsonaviy ulug'vorlikni qanday his qilishini ko'rsatgan. "Ajdod qirollar raqsi", "Ruxshona haqida qasida": Shuhrat Abdumalikov stsenografiyaga "sahna ichidagi sahna" yoki laboratoriya uslubini olib kirgan ijodkorlardan biri.

U spektakl g'oyasini faqat dekoratsiya bilan emas, balki yoritish, chiroqlar o'yini, maketlar va kutilmagan konstruksiyalar orqali ochib beradi. Uning asarlari ko'pincha ramzlarga boy bo'lib, tomoshabinni voqelikni chuqurroq mushohada qilishga chorlaydi.

Georgiy Robertovich Brim (1935–1999) Georgiy Brim Uning uslubi monumentallik va me'moriy yechimlarning afsonaviy ruh bilan uyg'unligidir.

Asarlari: "Shoh Edip" (Sofokl), "Abu Rayhon Beruniy", "Ibn Sino", "Zebunniso". U sahnada shunchaki bino yoki tog'ni emas, balki asarning pafosini (ruhiy balandligini) ko'rsata olgan. Masalan, "Shoh Edip" spektaklida qadimiy yunon afsonalaridagi fojiaaviylikni ulkan ustunlar va yorug'lik kontrastlari orqali ochib bergan.

O'rol Tansiqboyev (1904–1974) Garchi u buyuk manzara rassomi sifatida tanilgan bo'lsa-da, teatr dekoratsiyasi sohasida ham ulkan meros qoldirgan. Asarlari: "Qalqa-man va Mamir" (birinchi qozoq milliy baleti) kabi epik va afsonaviy mavzudagi spektakllarga bezak bergan. U

o'zining rangtasvir mahoratini sahna maydoniga ko'chirib, afsonaviy kengliklar va tabiatning sirli jozibasini stsenografiyaga olib kirgan.

Akmal Nur (Nuriddinov) O'zbekiston xalq rassomi Akmal Nur ijodida afsonaviy mavzular markaziy o'rinni egallaydi. Asarlari: Uning "Muhabbat bog'i", "Muhabbat daryosi" kabi turkumlari stsenografik xarakterga ega. U teatr sahnalari va yirik ko'rgazmalar dizaynida qadimiy sharq rivoyatlaridagi ramzlardan (baliq, olma, oy, anor) unumli foydalanadi. Uning ishlari zamonaviy tomoshabinni qadimiy rivoyatlar mazmuni bilan vizual bog'laydi.

Stsenografiya san'atida afsonaviy syujetlarda quydagilar to'g'ri ketma ketlikda bo'lishi lozim. Tarixiy davrni to'g'ri ifodalash, qahramon xarakteriga mos makon yaratish, ramz va timsollarni badiiy yechim sifatida qo'llash, kompozitsion uyg'unlikni ta'minlash talab qiladi. Stsenografiya san'atida afsonaviy syujetlarning badiiy ifodasi quyidagilarni tashkil etadi. Sahna rassomi uchun afsona va rivoyatlar material sifatida nihoyatda boy imkoniyat yaratadi, chunki: unda fantastik elementlar bilan real tarixiy holatlar uyg'unlashadi, obrazlar ramziy ma'noga ega bo'lib, sahna makonini to'ldiradi, qadimiy atributlar, kiyimlar, me'moriy shakllar sahna tasvirini boyitadi, yorug'lik va rang yechimi orqali dramatik kuchayish hosil qilinadi.

Stsenografiya – dramatik asarning ichki mazmunini sahna bo'shlig'ida tasviriy usulda ifoda etish san'ati ekan, unda rassom fikri dramaturg fikri bilan uyg'unlashishi zarur.

“Yusuf va Zulayho” dostoni misolida stsenograf rassom mahorati

“Yusuf va Zulayho” Sharq adabiyoti va diniy manbalarida keng tarqalgan yuksak ma'naviy mazmunga ega asardir. Doston syujetida: Allohga sadoqat, poklik, muhabbatning ruhiy yuksalishi, vasvasa va sabr sinovi markaziy o'rinda turadi.

Stsenografiya uchun bu doston boy badiiy material bo'lib xizmat qiladi. Masalan: Misr saroyi interyeri – oltin ranglar, sharqona naqshlar, rasmiylik va kuch timsoli. Zulayho saroyi – nafislik, shahvoniylik ramzlari, shohona bezaklar orqali obraz yaratiladi. Yusufning quduqqa tashlangan sahnasi – chuqurlik, qorong'ulik va umidsizlikni yoritish orqali kuchli hiolat yaratiladi. Zindon sahnalari – mo'tadil ranglar, tor makon, yorug'likning birdaniga tushirilishi bilan ma'naviy sinovni aks ettiradi. Bu jarayonda rassom: tarixiy haqqoniyatni saqlagan, ramziy detal va rang uyg'unligini qo'llagan, qahramon ruhiyatini makon orqali ifodalagan, sahna harakatiga mos dinamik kompozitsiya yaratgan bo'lishi kerak.

Stsenografiyada ramz va timsollarning o'rni. Afsonaviy asarlarda ramzlar katta ahamiyat kasb etadi. Yorug'lik – ilohiy hidoyat, poklik; Qorong'ulik – vasvasa, sinov; Oynalar – haqiqatning ochilishi; Zanjir – ruhiy bandlik; Suv – poklanish va najot; Nurlanish – payg'ambarona ilhom.

Rassom bu timsollarni sahna makonida qo'llash orqali tomoshabin ongiga bevosita ta'sir ko'rsata oladi. Shu jihatdan, stsenografiya – matnni ko'zga ko'rinadigan badiiy tilga aylantiruvchi murakkab ijodiy jarayondir.

Afsona va rivoyatlar asosida yaratilgan stsenografiya asarlari rassomdan nafaqat badiiy mahorat, balki madaniyatshunoslik, tarixiy manbalar, diniy tushunchalar va mifologik ramzlarni chuqur bilishni talab etadi. Xalq og'zaki ijodi motivlari rassom tasavvurini kengaytirib, sahna makonida o'ziga xos olam yaratishga imkon beradi.

“Yusuf va Zulayho” dostoni misolida ko'rganimizdek, afsonaviy syujetlar stsenografiya san'atida ruhiy, badiiy yuksaklik va estetik kompozitsiyani ta'minlaydigan boy manba bo'lib xizmat qiladi. Shunday asarlar orqali rassom tomoshabinni nafaqat voqeaga jalb etadi, balki uning ruhiy kechinmalarini uyg'otadi, ma'naviy mushohada sari yetaklaydi.

Afsona va rivoyatlar xalq og'zaki ijodining mifologik qatlamiga mansub bo'lib, ular jamiyatning ijtimoiy-tarixiy xotirasini, diniy tasavvurlarini va dunyoqarash asoslarini mujassamlashtirgan ma'naviy fenomen hisoblanadi. Afsona va rivoyatlar inson ongida borliqni

idrok etishning dastlabki modeli sifatida shakllangan bo‘lib, ular ramz, timsol va badiiy yechim orqali insoniyatning axloqiy-ruhiy qadriyatlarini saqlab keladi Zamonaviy teatr san‘atida, xususan, stsenografiyada mazkur janrlarning ahamiyati yana-da ortib bormoqda. Chunki afsona va rivoyatlar dramaturgik matnning mazmunini boyitish bilan birga sahna makonini ramziy ifodalash imkonini kengaytiradi. Stsenograf rassomlar ushbu janrlar asosida sahna kompozitsiyasini yaratishda tarixiy manbalar, diniy matnlar, mifologik timsollar, estetik qonuniyatlar va psixologik detallarni uyg‘unlashtirgan holda badiiy yechim topadilar.

Xulosa. stsenograf-rassom afsonani shunchaki bezamaydi, balki uni sahnada qaytadan yaratadi. Uning mahorati tufayli qadimiy rivoyatlar bugungi kun tomoshabini uchun tushunarli, ta’sirli va estetik jihatdan mukammal asarga aylanadi. Rassomning tasavvur dunyosi qanchalik boy bo‘lsa, sahna asari ham shunchalik uzoq umr ko‘radi.

Prezident Mirziyoyev folklor, xalq san‘ati va madaniy merosga katta e’tibor beradi. U shunday degan: — «Qadimdan kelgan xalqimizning nomoddiy madaniy merosi — bular bizning milliy o‘tmishimiz, ruhiy boyligimiz. Ularni asrab-avaylash, yosh avlodga yetkazish — barchamizning muqaddas burchimizdir.»[4]

[4]Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2022.

Rivojlanayotgan va zamonaviylik sari intilayotgan “Yangi O‘zbekiston”da tarixiy-madaniy va san‘at merosi ham “Uchinchi Uyg‘onish” taraqqiyotining poydevori deb qaralmoqda. Aynan shu ruhda: “O‘zbekiston uzoq davrlarga cho‘zilgan jahon sivilizatsiyasining markazi bo‘lgan. Bugun biz o‘sha buyuk merosni qayta jonlantiryapmiz” deb ta’kidlaydi

Prezidentning bu qarashlari sizning afsona va rivoyatlar, san‘at, stsenografiya va ma’naviyatni o‘rganish mavzularingiz uchun muhim poydevor bo‘lib xizmat qiladi — Demak, davlat ham madaniy meros va xalq og‘zaki ijodini qadrlab, rivojlantirishga intilmoqda.

Rumiy falsafasi — afsona va rivoyatlardagi ramzlar, ma’naviy timsollar, qalb va ruhiy holatni chuqur anglash tarafdoridir. U san‘at, hikmat, ma’naviyat va insoniyat taraqqiyoti bir-biri bilan chambarchas bog‘liq deb biladi. Rumiy — afsona, ramz va ma’naviyatga tayanadi; u “ichki go‘zallik, qalb pokligi, sabr, ma’naviy boylik” tamoyillarini qayta uyg‘unlashtirib beradi. Bu stsenografik dizayn, sahna tuzilishida ruhiy va axloqiy qatlamni yaratishda muhim hisoblanadi.

Prezident Mirziyoyev — madaniy meros, xalq og‘zaki ijodi, folklor san‘ati va tarixiy yodgorliklarni qadrlaydi, rivojlantiradi. Bu esa bizning stsenografik asar yaratishda tarixiy va madaniy asosni ta’minlaydi.

O‘zbekistonlik rassomlarning stsenografiya asarlari shunchaki "fondagi rasm" emas, balki spektaklning mazmunini tushuntirib beruvchi mustaqil san‘at asaridir. Ular afsonalardagi "mo‘jiza" tushunchasini sahnada yorug‘lik, rang va shakl yordamida jonlantirib, milliy madaniyatni jahon stsenografiyasi darajasiga olib chiqqanlar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- 1.Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent: “O‘zbekiston” nashriyoti, 2022. – 416 b.
- 2.Abdumalikov Sh. Teatr dekoratsiyasi san‘ati // San‘at jurnali. – Toshkent, 2018. – №2.
- 3.Alisher Navoiy. Mukammal asarlar to‘plami. 20 jildlik. – Toshkent: Fan, 1991-1995.
- 4.Brim G. R. Teatralno-dekoratsionnoye iskusstvo Uzbekistana. – Tashkent: Gafur Gulyam, 1987.
5. Fayziyev T. Sahn bezagi san‘ati. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2012. – 180

6. Islomov T., Ahmedov M. Georgiy Brim. – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi adabiyot va san‘at nashriyoti, 1986.
- 7.Qodirov M. O‘zbek teatri an‘analari. – Toshkent: Sano-standart, 2015.
- 8.O‘zbekiston san‘ati (1991-2001 yillar). – Toshkent: Sharq, 2001.